Ex Patribus, & aliis.

Omnium vitiorum, quaſi magiſtra quædam, atque origo eſt otioſitas. S. Chryſoſt. hom. 36. in Matth. c. 10.

Da mihi hominem, qui pingueſcit, & laboribus caret, ac jacet, nihilque laborat, ſanum; ſed non invenies. Nam licèt ſexcentorum Medicorum turba adveniat; à morbis illum nequaquam liberare poterunt: neque enim hoc natura ſinit. Id. hom. 16. in Acta.

Nihil eſt, quod adeò ſit inconcinnum, & alienum à Chriſtiano; atque requiem, & recreationem, quærere: & ad præſentem vitam nimiùm affici, alienum eſt à profeſſione, & militia noſtra. Dominus tuus crucifixus eſt, & tu requiem quæris? Dominus tuus affixus eſt, & tu deliciaris? hæccine ſunt militis generoſi? Id. hom. 13. in ep. ad Philipp. cap. 3.

Quid eſt otium? niſi perditio irrevocabilis horæ, effuſio vitæ, retrogradatio proficientis. Sanct. Cyrill. l. 1. Apol. mor. cap. 14.

Ægyptiorum monaſteria hunc morem tenent; ut nullum abſque operis labore ſuſcipiant; non tam propter vitæ neceſſitatem, quàm propter animi ſalutem. S. Hieronym. ep. ad Ruſticum.

Vagatio, quædam mentis eſt alienatio, & otium tempeſtas eſt cordis. S. Cyrill. Apolog. mor. apud Corderium ex antiquo MS. codice.

Nihil ſtultius, quàm in præſenti vita, ubi homo debet ſibi operari, ut in æternitate vivat, in otio vivere. S. Thom. Dom. Septuag.

Hæc eſt apud Ægyptum ab antiquis Patribus ſancita ſententia operantem Monachum dæmone uno pulſari, otium verò innumeris ſpiritibus devaſtari. Joan. Caſſianus de cœnob. inſt. l. 10. c. 23.

Otium, & deliciæ, prædones ſunt caſtitatis. Th. Kemp. ſ. 4. ad fratres.

P

TITULUS I.

PANIS.

UT *comedat panem*. Ex. 2. 20. Panis Hebræis per Synecdochen quemvis cibum ſignificat. Corn. hìc.

Auferet omne robur panis. Iſ. 3. 1. Hebræi *robur miſan*, id eſt, *fulcrum*, *baculum*, *ſcipionem*, vocant panem, cibum, & omne, quod hominem in vita ſuſtentat. Hinc panis vocatur *virga*, vel *baculus*. Lev. 26. 26. Ezech. 4. 16., 5. 16., 14. 13. Corn. hìc.

Panem noſtrum quotidianum. Luc. 11. 3. Hoc de duplici pane exponitur. 1. de pane Sacramentali, ideſt, de corpore, & Sanguine Chriſti, ſicut ait Salvator. Joan. 6. 41. *ego ſum panis vivus*. 2. de pane Spirituali, ſcilicet de habitibus, actibuſque virtutum; de conſolatione interna, de confortatione mentali, de divinorum ſapore de pane pœnitentiæ. Pſalm. 79. 6. *cibabis nos pane lacrymarum*. His itaque cibis oremus quotidie ali divinitus; nè ſpiritus noſter debilitetur, vitiiſque ſuccumbat. Dion. Carth. hìc.

Panes manu S. Bernardi benedicti ad ſeptem, novem, undecim, annos durarunt; nec colore, nec ſapore immutato. Ex vita ejuſdem l. 4. c. 4.

S. Euthymius M. Abb. effecit, ut ex pauciſſimis plurimi panes fierent, quibus 400. viri refecti ſunt. Nicephorus Calliſtus l. 14. c. 52. Bolland. 20. Jan.

TITULUS II.

PARENTES.

§. I.

Honorandi.

QUi timet Dominum, *honorat parentes, & quaſi dominis ſerviet his, qui ſe genuerunt*. Eccl. 3. 8. Palacius: quaſi diis ſerviet his: in iis enim Deus repræſentatur, Deique dominium reſplendet. Corn. hìc.

Stabant juxta crucem Jeſu mater ejus &c. Joan. 19. 25. Dominus in cruce pendens Matrem habuit à dextris, quam Joanni commendavit. Ità quicumque aſcendit crucem prælationis, vel Religionis; parentes debet habere à dextris: ut eos ſcilicet diligat ad bona æterna; & gratiæ Dei committat. Sed nota: quòd Dominus, licèt compateretur Matri, non tamen voluit de Cruce deſcendere: ità nos, qui ferimus Crucem Domini, propter parentes noſtros non debemus ad carnalia declinare. Hugo Card. in Gen. 1. 19. Crucifixus Matrem ſuam Joanni commendat. Nota, quæ mox addit Evangeliſta v. 28. *poſtea ſciens Jeſus, quia omnia conſummata ſunt & inclinato capite tradidit ſpiritum*. Luc. 23. *Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum*. Joannes ait, ubi Matrem commendavit Joanni, tunc omnia conſummaſſe, & inclinato capite tradidiſſe ſpiritum, v. 30. quia piam Matris curam oſtendit in Cruce, omnia conſummata ſunt; & nihil ei ſupereſt, niſi in Patris manus ſpiritum tradere. Nam ità Deo grata eſt erga parentes pietas: ut illam exercens omnia conſummaſſe videatur; & poſſit ſperare confidenter, in æterni Patris manus ſpiritum traditurum. S. Ambr. l. 10. ep. 79. hoc teſtamentum Filii eſt, de Matris integritate: hæc Mariæ locuples integri pudoris hæreditas, hic totius finis pietatis. Denique hoc dixit, & emiſit ſpiritum: conſummans omne myſterium bono fide pietatis. Caſtillo in c. 28. Ex. Illat. 5.

Nè vultu quidem lædenda eſt pietas parentum. Paſce patrem tuum, paſce Matrem tuam. Etſi paveris matrem, adhuc non reddidiſti dolores, non reddidiſti cruciatus, quos pro te paſſa eſt: non reddidiſti obſequia, quibus te illa geſtavit; non reddidiſti alimenta, quæ tribuit tenero pietatis affectu, immulgens labris tuis ubera: non reddidiſti famem, quam pro te illa toleravit; nè quid, quod tibi noxium eſſet, ederet; nè quid, quod lacti noceret, hauriret: Tibi illa jejunavit, tibi manducavit; tibi illa, quem noluit, cibum non accepit; tibi, quem voluit, cibum ſumpſit. Tibi vigilavit, tibi flevit: & tu illam egere patieris? O fili! quantum tibi ſumes judicium? ſi non paſcas parentem. S. Amb. in Luc. 18. Vide tit. Filii §. & 6.

§. II.

Parentibus præferendus Deus, præcepta &c.

QUi dixit patri ſuo, & matri ſuæ, neſcio vos &c. hi cuſtodierunt eloquium tuum &c. Deut. 33. 9. Magis, & primò, dicitur hic de patre, & matre; quàm de fratribus, & filiis: quòd illos in cæde illa idololatrarum non reſpexerint Levitæ, nec miſerti ſint eorum. Unde videntur ſine diſcrimine omnes noxios, etiam patrem occidiſſe. Corn. hìc.

Permitte me primùm ire &c. Matth. 8. 21. Audite, quid diſcipulus diſcerit, permitte me *primum*. Hoc *primum* ei eſſe non debuit, ſed ſecundum. Terrenus pater cœleſti poſtponendus eſt Patri. Pinna in Eccl. Ethol. 148. Quidam dicunt: hoc non intelligendum, quaſi pater hujus diſcipuli jam defunctus eſſet, & ipſe eum ſepelire vellet: quia hoc ei negatum non eſſet, cùm ſit opus pietatis, ſed quia tenebatur carnali amore parentum, cum quibus uſque ad mortem eorum voluit permanere, eiſque ſepultis Chriſto adhærere. Sed Chriſtus ei id negavit, ob periculum moræ: non quia ſepelitio mala; ſed quia majoris boni impeditiva. Dicit enim Ambroſius: docet Chriſtus, minora bona pro utilitate eſſe prætermittenda. Majus eſt enim animas mortuas prædicando ſuſcitare; quàm corpus mortui in terra abſcondere. Dion. Carth. in Matth. 8. 21. Non erat hujus pater in infirmitate, ut moriturus in proximo videretur; ſed fortaſſis in ſenectute: expectare melius ratus, quàm ſi Chriſtum ſequeretur: ignarus adhuc, quòd pietas pro pietate dimittenda eſſet. Ad plenum peroptimè pius eſt, qui divinum præfert imperium, etiam omnia obſecundatione denegata parentibus. Præferatur hominibus Deus, Creator creaturæ, parientibus ad mortem vitæ largitor, nutritoribus Redemptor, viventibus cunctis in hac vita mortali: qui, ut omnibus vita beata daretur, immortalis ſe donavit in mortem. Sim. Caſſ. l. 9. c. 16.

Dimitte mortuos ſepelire mortuos. Matth. 8. 22. Numquid ſic Chriſtus negat ultimum pietatis obſequium? vetat extremum munus parentibus quod debetur? Non pietatis obſequium negat; ſed divinam præponit humanis affectibus ſervitutem. S. Chryſol. ſ. 19.

Non veni pacem mittere, ſed gladium: veni enim ſeparare &c. Matth. 10. 34. 35. Peramplius juſtitia Chriſtiana progreditur: ut etiam inter patrem, & filium poſuerit odium, atque *gladium*, ut ipſe Salvator dixit. Luc. 14. 26. *qui non odit patrem, & matrem, non poteſt meus eſſe diſcipulus*. Odium igitur Chriſtianæ juſtitiæ, non perſonæ ſive naturæ, ſed iniquitati debetur, & impedimento virtutis, quod conſueverunt præſtare parentes. Id. lib. 15. de juſtit. Chriſt. cap. 3. Gladius inſtrumentum juſtitiæ eſt, non ſævitiæ, ut obſervavit. S. Hilarius. Suum unicuique jus dividit hic gladius: magnum parentibus amorem, ſed majorem Deo. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 8. hìc.

Quæ eſt mater mea? &c. Marci 3. 33. Iſthæc non depromit, quòd matrem ulla prorſus ratione aſpernetur, aut fratres contemnat; abſit hoc: verùm quò planum faciat, familiarem animæ cum Deo conjunctionem quavis carnis cognatione potiorem ſe ducere. Victor Antioch. hìc.

Pater tuus, & ego &c. Luc. 2. 48. Duo Patres in tali colloquio ſonuerunt, unde quodammodo locutio materna confunditur. Dixerat Virgo Patrem, quem habebat ſocium ſponſum. Reſpondit Chriſtus, ſe Patrem habere æternum, cujus volita in carne venerat perficere ſuper terram. Illa hominem, iſte Deum; illa mortalem, iſte protulit immortalem. *Neſcitis, quòd in his &c.* Non veretur Chriſtus dolores ex carne maternos, ſive paternos; ſed Dei Patris obedientiam plus attendit: præferendus eſt Deus propriis parentibus quantumcumque illuſtribus, vel honeſtis. Et hìc Chriſtus pietatem pro pietate condemnat, & reprobat: & divinis actionibus poſtponit humanas; & divinum omninò humano præpoſuit. Humanum eſt, triſtitiam non inferre parentibus; & ipſos conſolari, opus eſt pietatis. Et honorem ipſis impendere, debitum eſt injuſtitiæ, juſſioque Legis. Ubi verò Deus aliud inducit, ab omnibus his abſolvit. Proinde ex hujuſcemodi Chriſti verbis decretum firmum accepimus: ut, cùm Deum aliquid velle novimus, cætera omittamus: neque triſtitiæ, neque lacrymæ, neque ſingultus, aut ululatus, dejectiones, aut aſſumptiones, quorumcumque charorum ad id agendum impediant. Sim. Caſſ. l. 9. c. 2.

Sine ut mortui ſepeliant mortuos ſuos. Luc. 9. 60. Cùm religioſum humandi acceperimus officium, quemadmodum hic paterni quoque funeris ſepultura prohibetur? niſi ut intelligas? humana poſthabenda divinis. Bonum ſtudium, ſed majus impedimentum: nam, qui partitur ſtudium, derivat affectum; qui dividit curam, differt profectum. Ergo priùs obeunda, quæ maxima ſunt. S. Amb. l. 7. in Luc. hìc.

Si quis venit ad me, & non odit patrem &c. Luc. 14. 26. Domini oratio nihil à nobis aliud exigit, quàm ut eos averſemur, qui fidem noſtram in Deum impedire: aut ab iis rebus avertere nos ſtudent, quæ ad animæ ſalutem ſunt neceſſaria: tum nè eò unquam nos abduci ſinamus, ut propter quemcumque carnalem amorem, eam dilectionem negligamus, aut contemnamus, quam debemus Chriſto. Sanct. Titus Boſtr. in Luc. hìc.

Quid mihi, & tibi eſt, mulier? Joan. 2. 4. Ut quid ſic reſponderat? utique propter nos: ut converſos ad Dominum jam non ſollicitet carnalium cura parentum. S. Bern. ſ. 2. D. 1. poſt oct. Epiph.

Quid facis in paterna domo delicate miles? ubi vallum? ubi foſſa? ubi hyems acta ſub pellibus? Ecce de cœlo tuba canit; ecce cum nubibus debellaturus orbem Imperator armatus egreditur; ecce bis acutus gladius, ex regis ore procedens, obvia quæque metit. Et tu mihi de cubiculo ad aciem: tu de umbra egrederis ad ſolem. Corpus aſſuetum tunicis loricæ onus non fert; caput opertum linteo galeam recuſat; mollem otio manum durus exaſperat capulus. Audi edictum Regis tui. Matth. 12. 30. *qui non eſt mecum, contra me eſt, & qui non congregat mecum ſpargit*. Recordare tyrocinii tui diem, quo Chriſto in Baptiſmate conſepultus in Sacramenti verba juraſti: pro nomine ejus non te patri parciturum eſſe, non matri. Ecce adverſarius in pectore tuo Chriſtum conatur occidere: ecce donativum, quod militaturus acceperas, hoſtilia caſtra ſuſpirant. Licèt parvulus ex collo pendeat nepos: licèt ſparſo crine, & ſciſſis veſtibus, ubera, quibus te nutrierat, mater oſtendat: licèt in limine pater jaceat, per calcatum perge patrem, ſiccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus eſt, in hac re eſſe crudelem. Veniet, veniet poſtea dies illa, quo victor reverteris ad patriam, quo per Jeroſolymam cœleſtem vir fortis coronatus incedas. S. Hier. ep. 1. ad Heliodorum.

Et Joannes B. ſanctam matrem habuit, Pontificiſque filius erat: & tamen nec matris affectu, nec patris opibus, vincebatur: ut in domo parentum cum periculo viveret caſtitatis. Vivebat in eremo, & oculis deſiderantibus Chriſtum nihil aliud dignabatur aſpicere. Id. ep. 4. Ruſtico Monacho vivendi formam præſcribent.

Honora patrem tuum: ſed ſi te à vero Patre non ſeparat. Tamdiu ſcitu ſanguinis copulam, quamdiu ille ſuum noverit Creatorem. Alioquin David protinus tibi canit. Pſal. 44. 11. *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliviſcere populum tuum &c.* Grande præmium parentis obliti: *concupiſcet Rex decorem tuum*, & dicet tibi: *tota pulchra es amica mea &c.* Cant. 4. 7. Id. ep. 10. ad Furiam de viduit. ſervanda.

Cùm aliquid eorum; quæ Deo probantur, efficimus; quicumque id prohibuerit, ſive pater, ſive mater, ſive quivis; is inimicus, & hoſtis eſto. S. Chryſoſt. lib. de Virgin.

Utilius eſt, parentes mœrore afficere, quàm Deum. Joan. Clim. gradu 3. de peregrinat. & ſomni.

Impius eſt, qui animæ ſuæ pro ſuis parentibus eſt crudelis: majoremque temeritatem hac nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat ità periculosè quis pro amicis ſuis. Petr. Bleſ. ep. 11. ad Clericum ingreſſum Religionis amore amicorum retardantem.

§. III.

Parentum amor in Liberos.

Num. I.

Sit æqualis.

ISaac amabat Eſau. Gen. 25. 28. & Rebecca diligebat Jacob. S. Ambroſ. l. 2. de Jacob c. 2. Accipite bonum certamen inter parentes: mater deferat affectum, pater judicium; mater circa juniorem tenera pietate protendat; pater circa ſeniorem naturam honorificentiæ ſervet. Hic magis honoret, illa plus diligat; dum ſinguli ſingulos foveant, non in unum uterque conſpiret. Apud Baeza t. 1. l. 3. §. 3.

Quare negligitis? Geneſ. 42. 1. Quæres: qua ratione Joſeph tam diu incognitus manſit in Ægypto, putà 23. annis, ità ut de ſe nihil unquam nuntiarit patri adeò propter ſe mœrenti? cur hoc ità fieri, & celari voluit Deus? ℞. quia Deus hoc quaſi purgatorium mœroris voluit dari Jacobo, licèt juſto, ob levia ejus quædam peccata: tum quia nimis, & cum invidia fratrum amaverat Joſephum. Solet enim Deus nimios Sanctorum circa rem aliquam, vel perſonam, amores hoc modo per adverſa, quaſi vinum injecta aqua temperare. Ità S. Aug. ſ. 82. de temp. Cornelius hìc. Amare liberos, dulce; & impenſiùs amare, prædulciùs. Sed frequenter ipſe amor patrius, niſi moderationem ſervet, nocet liberis: ſi aut nimia indulgentia dilectum reſolvat; aut prælatio unius cæteros ab affectu germanitatis avertat. Plus acquiritur filio, cui fratrum amor acquiritur: hæc præclarior munificentia patrum, hæc ditior hæreditas filiorum. Jungat filios æqualis amor, quos junxit æqualis natura. S. Ambr. l. de Joſeph. c. 2. apud Alvarez Illuſt. 30. in Gen. 37.

Filii tui ſicut novellæ olivarum in circuitu menſæ tuæ. Pſ. 127. 3. Pater quaſi centrum domus ſuæ; à centro lineæ ducuntur æquales ad circumferentiam. Non eſt unus in Angulo. Beata domus, in qua ſervatur æquitas. Mox addit: *ecce ſic benedicetur homo*. Hugo: non ſolùm benedicet tibi Dominus de terra, temporalia bona tribuens; ſed etiam benedicet ex *monte ſancto ſuo, & altiſſimo tabernaculo ſuo, ut videas bona Jeruſalem*. Alv. in Gen. 37. Illuſt. 30.

Dic, ut ſedeant hi duo filii mei &c. Matth. 20. 21. Quare pia mater filio magis dilecto non petis? prudenter egit honorem illum non in particulari, ſed in communi petens. Imitentur eam parentes, nè filium unum præ altero diligant; nec in re familiari alii aliis proponantur; niſi gravis adſit cauſa: nam alioquin magnæ oriuntur diſcordiæ. Diez conc. 1. in feſto S. Jacobi.

Num. II.

Non plus quàm Deum, & ſe.

Cumque alligaſſet Iſaac filium ſuum &c. Gen. 22. 9. Oſtendit Abraham, chariſſimum quidem ſibi eſſe filium; ſed multò chariorem filio exiſtere Dominum: totos affectus convertit in Deum; cui jam ſe noverat mancipatum. S. Chryſoſt. in Gen. ſ. de fide Abrah. Quovis igne vehementiorem excitavit charitatem; acutioremque gladio amorem reddidit, nam in ipſo vincula præſcidit naturæ. S. Ephrem. in Abrah. & Iſaac. O ſpectaculum formidandum! amor in prolem, Deique dilectio, judicio contendunt; & judex enſifer inſtat Abrahamus, ac enſe jus dicit; victoriamque Dei dilectioni tribuit; conſignat ſanguine, teſtemque victoriæ ſacrificium facit. S. Baſilius Seleuc. or. 7. de Abrah. Tentavit Deus Abraham, præcipiens, ut immolaret filium ſuum: ut in exemplum aliis innoteſceret obedientia ejus: ut omnes parentes diſcant, quantùm præponenda ſit obedientia Dei filiorum dilectioni. S. Bernardinus ſ. de ſacrificio Abrahæ.

In me ſit iſta maledictio. Gen. 27. 13. Ità aliqui parentes, licèt non verbis, attamen operibus idem faciunt: nam illicitæ negationes, & inventiones malæ, quibus filiis ſuis altas ſedes obtineant, idem eſt, ac ſi dicerent: filius meus Canonicatum obtineat, ego in Infernum abeam. Diez conc. 1. in feſto S. Jacobi.

Si homuncio uxori ſuæ potuit dicere: *numquid non ego melior tibi ſum, quàm decem filii?* 1. Reg. 1. 8. Et de filio Tobia mater Anna. Tob. 10. 5. *omnia ſimul in te uno habentes, te non debuimus dimittere*. Numquid veriùs creator tuus dicet tibi: non melior tibi ſum, quàm decem, & mille, non modò filii, ſed patres, matres, fratres, ſorores, amici, Duces, Epiſcopi, Magiſtri, nutritii, ſponſi? Numquid & tu cùm Sanct. Franciſco exclamabis: Deus meus, & omnia! Doultr. de Am. l. 3. c. 3. ſect. 4.

Qui amat filium, aut filiam, ſuper me, non eſt me dignus &c. Matth. 10. 37. Non immittit odium ad proximum, ubi alias præcepit diligere inimicum; nec condemnat jura naturæ creatæ, quam ex amore creavit, quam legibus ad invicem ſtringit amoris; ſed duos amores conſtituens, hominis, & Dei; amorem Dei creantis, gubernantis, redimentis, & beatificantis; amori hominum voluit prævalere: ut unus non extinguatur ab altero; nec alter impediatur ex altero; ſed alter alteri præferatur, alter alteri ſubjiciatur: ut, ſervata lege juſtitiæ, qui per omnia eſt præſtantior, in omnibus ex amore ſit potior omnibus creatis, quocumque jure diligendis. Sim. Caſſ. lib. 8. cap. 21. Perſpicuum eſt, quod non damnet amorem; ſed ipſo non vult in amore eſſe poſterior, ſed præferri. Ordo quidem eſt naturalis, & originalis juſtitiæ; ut potiora magis, minor minùs diligantur. Ac per hoc non eſt dignus Deo, qui quoſcumque conjunctos ſibi diligendo præfert. Non tollitur charorum amor, ſed ordinatur.

Et amoris ordinem habere à ſponſo ſuo ſe fatetur Eccleſia. Cant. 2. 4. *ordinavit in me charitatem*: ſcilicet, ut non diligenda non diligerentur: ut amarentur amanda; minora minùs, majoraque magis. Nec vita propria dilectioni Dei præferenda eſt. Sim. Caſſ. lib. 9. c. 24. *Qui amat &c.* quia bonum creatum caducum, finitum, præfert bono divino, incommutabili, atque immenſo. Ordo namque charitatis efflagitat: ut Deus ſummè, & incomparabiliter, ac ſine menſura, diligatur toto corde. Deinde propria anima, deinde proximus, deinde proprium corpus. Inter proximos verò maximè diligendi ſunt parentes: nec propter alicujus rei creatæ favorem, amorem, ſive intuitum, recedendum eſt ab amore, & cultu divino. Dion. Carth. in Matth. 10.

Quid eſt ergo, aut quomodo amandos dicimus filios? quo? abſque dubio, niſi quo Deus ipſe conſtituit. Neque enim eſt ullus melior filiorum amor, quàm quem ille docuit, qui ipſos filios dedit. Neque poſſunt pignora meliùs amari, quàm ſi in eo ipſo, à quo data ſunt, amentur. Quomodo ergo Deus filios amari juſſerit, non dico ego: dicat ſermo ipſe divinus, qui ad patres omnes generaliter ità loquitur, ut tradant mandata Dei filiis ſuis. Pſ. 77. 7. *ut ponant in Deo ſpem ſuam &c.* Salvianus l. 3. ad Eccl. Cathol.

Amate, itaque non obſiſtimus, amate filios veſtros; ſed tamen ſecundo à vobis gradu. Ità illos diligite, nè eos ipſos odiſſe videamini. Inconſultus namque, & ſtultus amor, & alterius memor, & ſui immemor. Id. l. 3.

O miſerum parentum gaudium de bono perfunctorio filiorum! ò nefanda parentum amentia, qui ſæpe propriis natis cauſa perditionis exiſtunt, & ſæpe ſimul cum filiis traduntur gehennalibus flammis. O parentes! nolite pro filiis animas ponere: vos obligare ad æternitatem pœnarum pro temporali gloria filiorum. Sim. Caſſ. de juſtit. Chriſt. l. 15. c. 2.

Inordinatus parentum amor efficit: ut ſic filiis terrena provideant, ut ipſi amittant æterna. Cùm matri Neronis diceretur: ſi filius tuus imperaverit, occidet te; reſpondit: occidat; dum imperet. Joan. Oſor. f. 4. D. 2. Quad.

Num. III.

Parentum major amor in filios, quàm filiorum erga eos.

Quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te! 2. Reg. 18. 33. Numquid hoc dixit de Jonatha amico ſuo? de parricida dici debuit, quia *mors peccatorum peſſima*. Pium erat, mori pro impio, ut eſſet; quem pœniteret; eſſet, cui miſereretur Deus, nè in æternum periret. Aelredus ſpec. char. l. 1. c. 34. apud Eſcob. t. 1. mir. Chr. l. 10. ſect. 2. obſ. 2.

Multa habemus exempla parentum, qui ad Chriſtum ſupplices veniunt pro filiis: nullum verò, in quo filii pro parentibus. Joan. 4. 46. Regulus pro filio. Matth. 15. &c. Chananæa pro filia. Matth. 20. 20. Mater Zebedæi pro filiis. Luc. 9. 38. filius dæmoniacus. Hinc colligitur, longè majorem eſſe in proles, quàm harum in illos: immò magis multi afficiuntur hæreditati, quàm patri, & pietati. Non legitur ſpeciale præceptum à Deo datum parentibus, ut filios diligant: quia hoc abundè maximè in temporalibus, facturi. Marchantius D. 23. Pent.

Num. IV.

Parentum in filios amor bonus, & moderatus.

Et nunc rex graditur ante vos. 1. Reg. 12. 2. Samuel Moyſem imitatus, non conſtituit filios ſuos muneris, ac principatus ſuis hæredes, quando ſciebat patriæ diſciplinæ, & Legalis obſervantiæ exhæredes; ſed eos totius populi cenſuræ judicandos, puniendoſque, commiſit. Unde D. Hieron. l. 1. contra Jovin, eos, qui filiorum ſuorum nimio ducuntur affectu, reprehendit: cùm legamus, inquit, Moyſem, & Samuelem, filiis ſuis alios prætuliſſe; nec putaſſe liberos, quos videbant Domino diſplicere. Mend. in 1. Reg. 1. annot. 7. ſect. 1. amoris æqualitatis.

In nos ità ſe gerit Dominus, ut nos in noſtros filios. *Filii tibi ſunt; erudi, & curva illos*, ſuadet Eccleſiaſt. 7. 25. atqui filios noſtros, & filias, valde, & ſupra quodcumque, amamus. Clem. Alex. t. 1. Pædag. c. 9.

Num. V.

Parentum amor malus in filios.

Acerbo luctu dolens pater citò ſibi rapti filii fecit imaginem. Sap. 14. 15. Probat, idola eſſe nuperum hominis inventum, ex eo, quòd illa adinventa ſint à parentibus, ad leniendum dolorem conceptum ex præpropera morte filiorum, vel chariorum: quod ſcilicet, ut eorum memoriam ſibi ſaltem ad aliquale ſolatium conſervarent, fecerint eorum imagines, eaſque veluti idola cum ſuis coluerint. Amor enim parentum in filios eſt cœcus, & amens. Corn. hìc.

O ſævi parentes in filios: ò qui eos genuiſtis in hanc miſeriam, & veſtra incuria, veſtràque malitia, illos diſponit ad gehennam! O perverſa dilectio! quæ filium temporaliter diligit, & in æternum odit. O perverſus parentum affectus, qui taliter beat filios, & Dei facit inimicos. Sim. Caſſ. de Inſt. Chr. l. 15. c. 2.

§. VI.

Parentum imprecatio efficax.

Irrugiit. Gen. 27. 34. Cur Eſau tam avidè, & inſtanter, petiit benedictionem? ℞. quia longo uſu didicerant illo tempore homines, patris benedictionem, vel maledictionem, plurimùm valere. Eccl. 3. 11. *benedictio patris firmat domos filiorum &c.* Ità Sem, & Japhet, benedicti à Noe. Gen. 9. 26. idipſum à Deo conſecuti ſunt. Ità Jacob benedictio data Ephraim, & Manaſſe. Gen. 48. 20. Et alia data duodecim filiis. Gen. 49. Moyſis data duodecim tribubus. Deut. 33. 1. fuit efficax, & reipſa completa. Ità benedictio Tobiæ data filio c. 5. 21. Ità Mathathiæ patris benedictione Machabæi fortes, & invicti, evaſere in bello. 1. Mach. 2. 69. &c. E contrà Cham à patre Noe maledictus. Gen. 9. 25. talis in omni ſua Chananæorum poſteritate evaſit. Sic & Ruben à Jacobo maledictus; Levi quoque & Simeon. Gen. 49. 4. S. Aug. l. 22. Civ. c. 8. de prolibus decem à matre maledictis; qui mox horribili membrorum tremore percuſſi ſunt, ideoque toto pènè orbe Romano vagabantur. S. Ambroſ. l. 2. de Jacob c. 3. bonus pater, cum duos haberet filios, unum intemperantem, ſobrium alterum, quo utrique conſideret, intemperanti præfecit ſobrium, & inſipientem prudenti ſtatuit obedire: ut regentis imperio ſuum melioraret affectum. Gen. 27. 40. Corn. in Gen. 27. 34.

Fuit hæreditas eorum in medio poſſeſſionis filiorum Juda. Joſ. 19. 2. Quærunt interpretes, cur Simeonis tribus, præ aliis, quaſi emendicatò vixerit? inter alienos limites collocata? ajuntque, hoc fuiſſe ob maledictum paternum. Gen. 49. 7. *dividam eos in Jacob, & diſpergam eos in Iſrael.* Naxera in Joſ. 19. §. 9. parentum maledictum miſerum ſæpe in filiis ſortitur effectum.

Et interrogavit patrem ejus: quantum temporis eſt, ex quo ei hoc accidit? at ille ait: ab infantia. Marci 9. 20. Requirit non ut neſcius, ſed ut prodat cauſam, ad parentum doctrinam. Quærunt Patres: quomodo dæmoni licuerit divexare innocentiam? Cauſam dat S. Chryſol. ſ. 51. patrem ſcilicet dæmonibus filium obtuliſſe: interrogatione tali, inquit, tempus aperit, ætatem pandit, revolvit infantiam; ut tanti mali cauſa non tangat ſobolem, ſed parentem: quia à Deo ſibi datum pignus ad diaboli gratiam, dæmonum retulit ad honorem-replentur dæmone parvuli, quando à parentibus ſuis offeruntur diabolo. Nax. in Joſ. 19. §. 9.

Venerunt aliquando ad S. Parthenium parentes adducto filio, qui graviter à dæmone vexabatur; rogantes, ut filium illum liberarent. S. Parthenius reſpondit: ſinite, torqueatur: vobis ſæpe moleſtus fuit, & quam eidem optaſtis, juſtam ſuſtinet pœnam. Metaphraſt. 7. Febr. Pater filiæ quinquenni, quam deprehenderet lac comedentem, in ira imprecatus eſt; ut unà cum lacte dæmonem voraret: cum dicto diabolus involavit in puellam, quam uſque ad maturam ætatem miſerè cruciavit. Cæſar. l. 5. c. 26. apud Stengel. t. 2. div. jud. c. 59.

§. V.

Parentum mala exempla ſequuntur filii.

Ex Veteri.

Deſcendit Dominus, ut videret civitatem, & turrim, quam ædificabant filii Adam. Gen. 11. 5. ut enim hic in terris eſſe voluit, ſic & nepotes cœlum petebant. Quæris: cur in Sodomis & parvuli perierunt? Gen. 19. 25. Albinus q. 182. nonne prævifum eſt illis, nè diutius viventes patrum exempla ſequerentur? Velloſo in Judith. 7. Paræn. 34.

Ejice ancillam hanc, & filium ejus. Gen. 21. 10. quia crimen filii tribuebat matri. Mendoz. in 1. Reg. 1. 1. annot. 4. ſect. 3. mala filior. parentibus imputantur.

Non accipies uxorem filio meo de filiabus Chananæorum. Gen. 24. 37. Multæ circum erant nationes, ex quibus ſponſam poſſet deligere ſervus pro Iſaac; aliis verò omiſſis, cavet, nè ex Chananæis accipiat, qui originem ducebant à Chanaan nepote Noe, qui ab avo maledictus. Gen. 9. 25. ne ſcilicet filius avitos mores inducat, & in filium, ac nepotes malum graſſetur. Qui enim à malo patre malè fuerunt educati, impietatem tam firmiter hauſerant; ut vix eam poſſent excutere. Itàs Ambroſ. lib. 1. de Abrah. c. ultim. conſtrinxit autem eum, ut non de ſemine Chananæorum uxorem accerſeret Domino ſuo, quorum generis author patrem non honoravit: & ideo maledictionis hæreditatem tranſmiſit in ſuos. Pinna in Eccl. 7. Ethol. 65.

Rachel furata eſt idola patris ſui. Gen. 31. 19. Cùm multa eſſent in divite domo, quæ Rachel rapere poſſet; nihil aliud abſtulit, quàm paterna idola: quia filii paternas imagines, & idola, ſecum portant; licèt longiùs diſcedant; id eſt, paternos mores imitantur, eadem idola venerantur. Id. in Eccl. 3. Ethol. 34.

Adoptavit in locum filii vocavitque nomen ejus Moyſes, dicens: quia de aqua tuli eum. Ex. 2. 10. S. Auguſt. in Catena: novum miraculum! genus fecit miſericordiæ filia parricidæ. Miraculi inſtar eſt, patris mores ad poſteros non tranſmitti. Pharaonis in pueros Iſraelitarum crudelis filia benigna. Naxera in Joſ. 1. §. 21.

Vinum, & omne, quod inebriare poteſt, non bibetis tu, & filii tui. Levit. 10. 9. Nam vix perficient mandatum filii, ſi priùs pater exemplo ſuo eos non efformet. Pinna in Eccl. 11. Ethol. 192.

Factum eſt grande miraculum, ut, Core pereunte, filii ejus non perierint. Num. 26. 10. 11. Cajetanus in eo miraculum ponit, quòd, patre peccante, & luente, filii non peccaverint, nec luerint. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 4. ſect. 3.

Cave, ne bibas vinum-quia paries filium. Judic. 13. 4. 5. quia filius Nazaræus abſtinebit à vino; mater jubetur abſtinere. Lex Nazaræorum matri indicitur; non quia Nazaræa ipſa, ſed quia Nazaræum paritura eſt. Eſcobar t. 1. Mir. Chr. lib. 3. ſect. 1. obſ. 7.

Quare calce abjeciſtis victimam meam? 1. Reg. 2. 29. Patrem alloquitur, qui in hoc non peccaverant, & tamen per pluralem loquitur: quia filiorum crimina etiam patris innocentiam maculant. Pinna in Eccl. 3. Ethol. 34.

Egreſſa Michol filia Saul &c. 2. Reg. 6. 20. Quando Michol Davidem coram arca Domini ſaltantem reprehendit, dicta non eſt uxor Davidis, ſed *filia Saulis*: ut, interprete Rabano, illam ſuperbiam à patre ſuo traxiſſe ſignificaretur. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 10. ſect. 4. Educatio filiorum. Eadem Michol ſuperbæ criminationis pœnas dedit ſterilitate damnata, ut eodem cap. v. 23. habetur. Cur hac potiùs, quàm illa pœna, punita? Reſpondet Ambroſ. ep. 36. illa, quæ ſaltationem hujuſmodi reprehendit, ſterilitate damnata, non dedit ſobolem regiam; nè ſuperbos crearet. Quaſi non poſſint filii illam matris ſuperbiam non imitari. Id. Mendoza ib.

Aſcende calve. 4 Reg. 2. 23. S. Juſtinus M. lib. ad orthodoxos: cùm ea verba pueri à parentibus ſuis, qui ſemper in prophetam infeſto animo erant, didiciſſent; idcirco Eliſæus cæde liberorum parentes caſtigavit. Apud Paoletti D. 20. Pent.

Opprobria exprobantium tibi ceciderunt ſuper me. Pſ. 68. 10. Sunt verba Chriſti ad Patrem. q. d. ille idem populus, qui in te opprobria jecit; ille idem jacit in me: filii patrum mores imbiberunt. Pinna in Eccl. 2. Ethol 34.

Sub arbore malo ſuſcitavi te &c. Cant. 8. 5. Sed quaſi lapſum Virginis excuſans addit, matrem fuiſſe lapſus ducem: *ibi corrupta eſt mater tua.* Velloſo in Judith. 7. Paræn. 34.

Fili mi, miſerere mei. 2. Machab. 7. 27. Cur non potiùs dixit puero, tui miſerere? an non potiùs pueri cauſa agebatur, quàm matris? an non puer vel perdendus erat, vel munerandus, & non mater? Quia obligata erat puerum monere, inſtruere; luitura aliàs ipſa, quidquid puer deliquiſſet. Baeza t. 2. l. 7. c. 4. §. 7.

Ex Novo, & aliis.

Progenies viperarum, quis demonſtravit vobis fugere à ventura ira? Matth. 3. 7. Pungitne, an laudat, hos homines? laudat; ſed miraculum reputat, quòd filii à parentibus improbis deſciſcant in ſalutem. Cajetanus: ratio admirationis eſt, quòd vos, qui à patribus, veluti naturali propagatione; infecti eſtis, acquieveritis demonſtratori viæ rectæ. Velloſo in Judith. 7. Paræn. 34.

Progenies viperarum, quomodo poteſtis bona loqui? Matth. 12. 34. S. Chryſoſt. hom. 34. in Matth. non mirandum, ſi male loquimini: quia cum à malis parentibus male educati ſitis, mentem quoque malam poſſidetis. Apud Pinna in Eccl. 11. Ethol. 162.

Acceſſit ad Jeſum mater filiorum Zebedæi. Matth. 20. 20. Dominus non petenti matri, ſed filiis reſpondet: *neſcitis &c.* Taxatis filiis mater reprehenditur: quia filii actiones ſolent parentibus tribui. Eſcobar t. 5. Proph. Chr. l. 5. ſect. 2. obſ. 1.

Cùm ſaltaſſet, & placuiſſet Herodi. Marci 6. 22. placuit ſaltibus immodeſtis puella; quia agnovit filiam. S. Chryſol. ſ. 124. reſpondit ſuo turpis generi, dum patri complacet turpiori: de adulterio namque non niſi turpis debuit procreari. Et revera ſuam tunc credidit Herodes; cùm talem vidit: nam putaſſet alienam, ſi pudicam vel aliquamtulum previdiſſet. Naxera in Joſ. 1. §. 21.

Murmurabant ergo Judæi. Joan. 6. 41. Quomodo non murmurarent; quorum parentes fuerunt murmuratores. Ex. 17. 3. & Pſ. 105. 25. *murmuraverunt in tabernaculis ſuis.* S. Ciryll. Alex. l. 4. in Joan. c. 3. quaſi paternam hæreditatem murmurationem de rebus bonis ad Judæos deſcendiſſe comperio. Baeza. t. 3. l. 14. c. 10. §. 16.

Vos ſemper Spiritui S. reſiſtitis; ſicut & patres veſtri, ità & vos. Act. 7. 51. Acſi eorum malitia obſiſtens Spiritui S. & divinis mandatis, à patribus cum natura eſſet deducta longo tramite: ità ut jam radicata, & congenita eſſet eorum pravitas. Sylveira addit. in Matth. 23. 27.

Pene omnes parentibus ſuis filii, non magis in patrimonia, quàm in vitia ſuccedunt: ne magis facultates paternas ſumunt, quàm pravitatis. Et ſic tranſeuntes ſemper in mores patrum, antè incipiunt eorum nequitiam, quàm ſubſtantiam, poſſidere. Et eſt ratio, cur hoc ſit: bona enim parentum, non niſi mortuis eis, poſſident; viventibus adhuc, & valentibus, mores. Salvianus l. 1. ad Eccl. Cath.

Fumus ex camino. Lem; *Claris majoribus ortus degener.* Picinelli.

§. VI.

Parentum bona ſequuntur filii.

Aſportate oſſa mea vobiſcum de loco iſto. Gen. 50. 14. S. Chryſoſt. hom. 63. in Gen. vide, quomodo & ille eadem, quæ & pater, curet; volens ut ſimul auferantur inde oſſa. q. d. ſimilia mandantem audiverat patrem. Gen. 49. 29. *Sepelite me cum Patribus meis.* Pinna in Eccl. 9. 10. Ethol. 112.

Parabolæ Salomonis filii David. Prov. 1. 1. *Verba Eccleſiaſtæ filii David.* Ecclæ 1. 1. Commendat ſapientiam ſuam à patre; de quo 2. Reg. 23. 8. *ſedens in cathedra ſapientiſſimus.* Baſilius hìc: ut planè cognoſceretur, quemadmodum ſapiens erat Salomon ex ſapiente patre. Velloſo in Judith 5. Paræn. 8.

Præeunte Eleazaro ad martyrium, ſeptem ejus filii parentes veſtigiis alacres inſtiterunt. 2. Mach. 7. 1.

Erant juſti ambo ante Deum. Luc. 1. 6. Priuſquam Luc. 1. 15. Joannem laudet: *erit magnus coram Domino*, parentes fuſè laudat v. 5. 6. S. Paulinus ep. 10.

Laudaturus vitam, genus antè laudavit; ut venerabilior exiſteret, qui ſanctis parentibus reſponderet ſanctitate ingenita. Velloſo ib.

S. Ambroſ. hìc: quæ alia intentio S. Evangeliſtæ, niſi ut S. Joannes B. nobilitetur parentibus. Apud Caſtillo in Ex. c. 28. Illat. 4.

Seipſam quidem, dum vixit; omnis virtutis exemplar liberis tuis propoſuit. S. Gregor. Naz. or. 25. in laudem ſororis ſuæ Gorgoniæ.

§. VII.

Parentum educatio bona, & cura proſium.

Ex Veteri.

Videntes filii Dei &c. Gen. 6. 2. Filii Dei hic vocantur filii Seth. ob ſanctitatem. Ità Chryſoſt., Cyrill., Rupert., Hilarius, Theodoretus addit: Seth à pietate, & ſapientia, Deum eſſe dictum; hinc ejus filios vocari filios Dei. Cornelius hìc.

Quod in ſenectute genuiſſet eum. Gen. 37. 3. Præter hanc amoris cauſam fuit & alia, eaque præcipua, ſcilicet vitæ, morumque, innocentia in Joſepho. Ad hanc porrò non parum adjuvit ſenilis tùm ætas, tum amor Patris: ſenes enim, quia frigidi ſunt, maturi, ſapientes, caſti; hinc tales generant, æque ac educant filios. Exemplum in illuſtri familia Anitia (quæ deinde Frangipani eſt dicta) quæ ad anu Originem, & nomen, accepit Anitius enim ejus parens, & conditor, ità dictus eſt, quod à matre anu, id eſt, vetula, genitus eſſet. Hæc enim familia in lucem edidit S. Paulinum Nolæ Epiſcopum, S. Benedictum, S. Scolaſticam, S. Placidum, Severinum Bœtium, S. Sylviam, S. Gregorium M. S. Thomam Aquinatem. alioſque plurimos caſtitate, ſapientia, omnique virtute conſpicuos. Cornelius hìc.

Mittebat ad eos. Job. 1. 5. En ſollicitudo erga liberos. Non curabat conviviorum ſumptus; non dolebat; quòd patrimonii patrem non modicam in luxum abſumerent. Rem permittebat œconomis, nec de ea re conqueſtus eſt unquam cum filiis; ut famulos increpuit. Uno anxius erat, an ſerenas oblectationes culparum nebulæ turbarent. *Nè fortè peccaverint filii mei.* Abſumant liberaliter: ſed non peccent in benefactorem. S. Gregor. l. 1. mor. intuendum eſt, quanta pater ſeveritate potuit filiorum opera corrigere; qui tanta ſollicitudine ſtatuit corda mundare. Oliva t. 1. conc. 30. die Ven. 4. in Quadrageſ. Porrò vir tantarum opum, nuſquam de pecoribus ſolicitus paſcendis; quotidie in expiandis filiorum maculis fuiſſe fertur attentiſſimus. Quod viri optimi ſtudium ii, velem, obſervarent patres familias, quos anxietas tanta exagitat augendæ pecuniæ; & tanta in excolendis liberis deſidia ſopit, ut nec in annos ſingulos id erga filios bis præſtent; quod in natos, nataſque, Job diebus ſingulis exercebat: *conſurgenſq; diluculo offerebat holocauſta pro ſingulis.* Id. l. 6. Strom. §. Vir erat in terra Hus &c.

Cumque in orbem tranſiiſſent dies convivii &c. ib. S. Gregor. l. 1. mor. c. 4. ò inæſtimabilem paternæ inſtitutionis laudem! & pater dives dicitur, & filii concordes aſſeruntur. *Et mittebat ad eos Job &c.* Cum dicitur, *mittebat, & ſanctificabat illos*; apertè demonſtratur, quid diſtinctionis erga eos præſens ageret, quibus abſens ſollicitudini non deeſſet, ſed quia ſancti Job tanta fuerat diſciplina ſanctæ inſtitutionis; ut neque per

facta in conviviis, neque per verba, deliquerint; apertè demonſtratur cum ſubditur: *dicebat enim, nè fortè peccaverint filii mei, & benedixerint Deo in cordibus ſuis*. Perfectos quippe eſſe in opere, & ſermone, docuerat; pro quibus pater de ſola cogitatione metuebat. Vide juſti viri erga filios eximiam curam! *ſanctificabat illos conſurgens diluculo*. Non differebat ſanctificationem; ſed mox manè advocabant ad ſacrificia pro illis oblata: ut pudeat quoſdam, qui, cùm totum diem inſumpſerit in congerendis pecuniis, nihil cum filiis pium congerunt vel ſub noctem, Pinna in Eccl. 7. Ethol. 65.

Filiæ tibi ſunt; ſerva corpus illarum, Eccli. 7. 26. Scilicet curando; nè in publicum prodeant, nè ſpectaculis interſint; aut viris promiſcuè pateat aditus. S. Hieron. ep. ad Demetriadem; nunquam ſolæ, nunquam ſine matre, prodeant. Pullus à gallina ſegregatus facilè ab accipitre capitur; non ſub ala matris. Id. ib. Ethol. 96.

Mortuus eſt pater ejus, & quaſi non eſt mortuus. (Syrus: *& idem eſt, ac ſi non eſſet mortuus*) *ſimile enim ſibi reliquit poſt ſe*. Eccl. 30. 4. Succeſſio enim filiorum ſanctorum, ait Rabanus, qui poſt Patres ſuos ex hac vita decedentes, bonum eorum ſtudium in ſancta Religione, & bona converſatione, imitantur; mortuos parentes quaſi redivivos exhibent; cùm eorum doctrinam, & diſciplinam, in ſuis dictis, & factis omnibus ſervando manifeſtè declarant. Hinc filius maſculus Hebraicè vocatur *Zachar* à Zacher, id eſt, *memoria*: quod in filio patris poſt mortem perſtet nomen, & memoria. Vice verſa fœminæ vocantur *naſca*; id eſt, *oblitus* eſt. Quòd in iis, præſertim ſi molliter, & effœminatè, vivunt, patris nomen pereat, & memoria oblivioni tradatur. Cornelius hic.

Filii, & ædificatio civitatis, confirmabit nomen. Eccl. 40. 19. Antoninus Pius Imp. biduo ante mortem admiſſis amicis de filio ſuo dixit, quòd Philippus de Alexandro: ſe æquo animo mori, cùm filium relinqueret quaſi alterum ſe. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Et erit gaudium tibi. Luc. 1. 14. 15. *Erit magnus*, hinc gaudium parenti, & plebi; quòd futurus ſit coram Domino magnus. Nulla ergo à filiis expectanda lætitia eſt; niſi quæ de eorum oritur innocentia. Oliva l. 13. Strom. hic.

Pueri mei mecum ſunt in cubili. Luc. 11. 7. Laudo, quòd commune eſſe voluerit ſibi cubile cum pueris: profectò non tot laqueis adoleſcentum animi implicarentur, ſi domo pedem efferre non liceret, occluſis valvis, & parente præ foribus excubante. Oliva l. 13. Strom. hic.

Quomodo nunc videat, nos neſcimus. Joan. 9. 21. Hæcnè cura filii eſt? hæc paterna de eo cura. Multis, non Chriſtus, ut felici huic cœco; ſed diabolus, oculos aperit; & tamen parentes id non ſciunt, nec curant. Sunt filii nimis oculati, & ad omnem nequitiam perſpicaces. Grave debitum parentibus incumbit, ut filii primævam, in qua nati ſunt, cœcitatem, id eſt, innocentiam, & ſimplicitatem retineant; & eorum oculi non ab alio, quàm à Chriſto, aperiantur. Præſtat nullam, quàm pravam, & reprobam prolem habere. Segneri ſ. 25. die Mercurii D. 4.

Quidquid filiis parentes impenderint, repenſabit parentibus parens omnium Deus. S. Chryſol. ſ. 13.

Vos de Matrimonio eſtis hortulani, qui plantatis arbores in horto Chriſtianitatis. S. Vincent. Ferr. ſ. 1. D. 3. Adv.

Omnia conſilia tua in Deo permaneant. Tunc autem omnia conſilia noſtra in Deo permanent: cùm nihil fecerimus, præter Domini voluntatem. Si quis autem pater ſuos filios in talibus non erudit, ſi novit; aut erudiri per alios non deſiderat, ſi non novit: ſciat ſe filium non diligere, ſed odiſſe: cui mitius, & meliùs foret, habere aſinos, quàm filios; equos, quam natos: non enim pro animalibus, ſed pro filiis indiſciplinatis, tenetur pater reddere rationem. Sim. Caſſ. de Juſt. Chr. l. 15. c. 2.

§. VIII.

Parentum educatio mala.

Num. I.

Major cura corporis, quàm animæ.

Filia mea malè à dæmonio vexatur. Matth. 15. 22. Fuit magna ſemper pro filiis ſollicitudo; ſed pauci dolent de filiorum peccatis. Quis pater filium carceri, vinculis, torturæ, traditum non lacrymis, & gemitibus proſecutus eſt? at filium Sathanæ laqueis irretitum quis pater lacrymatur? Baeza t. 2. l. 6. c. 7. hic.

Si navis periclitetur, quantus labor ſi animus demergatur in profundum ſcelerum, quis laborat? Nè filius exulet, quæ vota? qui diſcurſus? exulat à Dei menſa jam per annum, quis dolet? ſi moriatur, ejulamus; ſi peccat, ridemus non rarò, ploramus nunquam, Oliva l. 4. Strom. §. Perverſi difficile corriguntur &c.

Miſericordia motus ſuper eam dixit: noli flere. Luc. 7. 13. Matris uberibus ſuam olim vitam adoleſcens acceptam referebat; jam eam matris oculis debet. Nutritus eſt lacte parentis ad feretrum; lugentis revocatur lacrymis à ſepulchro. *Noli flere; tibi dico, ſurge*. At ego in fletus erumpo; quòd tantis filii funus à matre lacrymis inundetur; cùm nulli à parentibus morti filiorum veriori luctus impendantur. Quid non agit mater filio febriente? quid verò agit peccante filio nunquam deſeritur, licèt jam animam agat; adeſt de mortuo, elatum comitatur. Ut verò filii pudor expalluerit, deſperata velut pudicitia in ſuo ſterquilinio finitur contabeſcere. Faciliorem ſi ego curationem animi, quam corporis, eſſe oſtendero; graviorem tamen, quàm corporis, peſtem animi: cogetur mater defunctum non lugere filium, & peccantem nunquam efugere. Oliva ſ. 5. D. 4. Quadrageſ.

Num. II.

Parentum abſentia nocet.

In Abſalonis convivio. 2. Reg. 13. 27. nullus principium defuit: ſed quia unus defuit patet, pavimentum ſanguine maduit. Cùm Joſeph ſpoliatus, vinctus, & venditus eſt. Gen. 37. 23. &c. adfuere fratres; ſed abfuit Jacob: indoluit Judas innocentis injuriam; ſed parricidas coercere non potuit. Uno abſente Moyſe. Ex. 32. 6. & quidem, ut cum Deo ageret populus labitur, Oliva l. 10. Strom. §. Niſi Dominus cuſtodierit civit.

Peregrè profectus eſt in regionem longinquam. Luc. 15. 13. Noxia, & periculoſa, filiis patris abſentia. Prodigus inſtructus opibus à patre diſceſſerat in regionem longinquam. Brevi didicit, eam eſſe adoleſcentibus peſſimi cœli, & ſoli regionem; quæ procul à patre eos removeret. Mox uniones in glandes deformati, byſſus in laccanam, in ſues equi: luxuriari primùm; tum egere cœpit. Abſque patre in portu naufragaris, in Jeruſalem reperis Babylonem, Jordanis, tibi plenus crocodilis Nilus eſt. Sed à parente, inquies, Joſeph Beatior. Beatior, ſi ſpoliatur à fratribus, ſi ab Agarenis abducitur, ſi venditur Ægyptio, ſi proſtratur à domina, ſi carceri mancipatur? ſed regnavit. Principatum quis intrat tantis ludibriis, periculis, & probris? Nolim currulem unco trahi, nec equuleo in thronum: executio diadema, quod è vinculis nectо: nolo Ægyptiis imperare, ſi primum Ægyptiæ ſerviendum. *Invidebant ei fratres ſui*. Gen. 37. 11. Matres coram patre, & quietus fuit livor; caret ungue, & voce. Producit ſomnia Joſeph nec furor fratrum prodit præſente patre. Imò nec conceptam animo cædem perfeciſſet Cain. Gen. 4. 8. niſi in diſſitum à patre agrum, ſui oſtiam furoris ſeduxiſſet. *Dixitque Cain ad Abel: egrediamur foras*. Oliva. D. 3. Quadr.

Num. III.

De parentum mala educatione varia.

Durè accepit hoc Abraham. Gen. 21. 11. In familia tam ſeduli Abrahæ non deeſt Iſmael indiſciplinatus. At pejus; ſi in iis ſtudioſa Sara deſit, quæ dicat: ejice. Adhibendum fuit ſpectaculum Angeli, & Dei præceptum; ut ejus domo exularet impius. Qui Abraham non imitatur, timeat pœnam Heli; de quo Hieron. lib. 1. contra Pelag. corripuit, & punitus eſt; quia non corripere debuit, ſed abjicere. Si ſummus Dei ſacerdos ſic punitus; qui domi ſuæ filios pravos corripuit quidem, ſed non ejecit: quomodo effugient, qui in ædibus ſuis alunt, non dico affines, non ſapientes, ſed mercenarios; quibus in ſumma vitiorum licentia non audeant dicere, corrigite vos. Oliva t. 1. conc. 3. in feſto. S. Thomæ Apoſt.

Appropinquaverunt dies Mathathiæ moriendi, & dixit filiis ſuis &c. 1. Mach. 2. 49. His verborum irriguis ager Iſrael rigatus, haſtas undique, militeſque, produxit, quos amor Legis concitaret in ſacrilegos. Nos quoque ſi in eadem verba filios alloqueremur; non ganeones Reipublicæ daremus, ſed propugnatores. Verùm cùm nihil non imbelle ex nobis plerumque audiant liberi; nihil quoque agunt non vulgare, probrique non rarò plenum. Habet mammas ſuas mater in pectore; ſed habet parens uterque duo in labiis ubera, quibus filii ab illecebris ablectentur, ſummaque agere doceantur. Oliva ſ. 6. D. 3. Quadr.

Homo quidam habuit duos filios. Luc. 15. 11. Lugendum ſanè eſt; accuratiùs ovem, quàm filium, quæri: ad illam enim errantem paſtor, relictis 99. in deſerto, ivit; huic pereunti vix pater occurrit: à quo, niſi ipſe rediviſſet, numquam fortè quæreretur. Adeò ſtudioſius greges curamus, quàm natos; drachmiſque perditas animas poſt habemus. Oliva l. 13. Strom. in Luc. hic.

§. IX.

Parentes puniuntur in filiis.

Maledictus Chanaam. Gen. 9. 25. Filius is fuit Cham, qui pudenda patris ſui oſtendit fratribus. Si Chanaam innocens, cur in illum maledictio fulminatur? Oleaſter: admonet locus iſte, quanta diligentia parentes à peccatis cavere debeant; ne in eorum filiis, aut poſteris, peccata ſua puniantur. Certiſſimum eſt; originem nigredinis Æthyopum, non à regione propria, ut hactenus exiſtimatum eſt, ob ſolis ardores; ſed à ſtirpe, & ſanguine Cham provenire. Paoletti D. 4. Epiph.

Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa. Gen. 17. 14. Quòd puer non circumcideretur, non illius culpa, ſed parentum, fiebat. Cur ergo lex non potiùs vindicat in parentes, quàm in pueros in circumciſos. S. Iſid. Peluſ. l. 2. ep. 81. dicendum erat, qui non circumcideret, exterminandum iri; non autem infantes immaturæ ætatis. Ego verò ne literalem quidem ſenſum improbo: ſi quidem parentibus acerbius eſt ſupplicium, cùm pueri exitio danatur. Baeza t. 1. l. 1. c. 12. §. 1.

Miſcellanea.

Meliùs eſt, ut filii tui te rogent &c. Eccl. 33. 22. Nota eſt hiſtoria patris: qui, cùm omnia ſua in filios diſtribuiſſet; ab omnibus deſertus, & inops factus, hac arte à filiis alimoniam extorſit: ciſtam implevit lapidibus, finxitque, ſe in ea repoſuiſſe theſaurum ingentem. Quare, ut ejus hæres fieret, quiſque filius parentem beneficiis, & donis, devincire ſatagebat. Ità lautè vixit parens, & fraudem fraude deluſit. Eo enim mortuo filii ſtudioſè ſcrutantes ciſtam in ea nihil niſi lapides repererunt. Cornelius hic.

Tibi ſexcentis ſervis imperare, minùs jucundum futurum eſt, quàm unius filii parentem eſſe. S. Greg. Naz. or. 13.

TITULUS III.

PARVULI.

§. I.

Amantur à Deo, Chriſto Domino.

Ex Veteri.

Quomodo ego dimittas vos, & parvulos &c. Ex. 10. 10. Viros ſine parvulis vult migrare Pharao: quia horum innocentia viros faceret inexpugnabiles. Adeò grata Deo puerorum innocentia; ut ipſe eorum cuſtos ſit. Pſ. 144. 6. *cuſtodiens parvulos Dominus*. Quàm à continuis caſibus illæſi! Alvarez in Gen. 33. Illuſtr. 14.

Offerat duos turtures. Levit. 5. 7. Turturis pullos in ſacrificium offerri jubet, dùm dicit D. Jeſus: *ſinite parvulos venire ad me*. Matth. 19. 14. Sanct. Proſper de promiſſ. Dei parte 2. c. 5.

Adhuc reliquus eſt parvulus. 1. Reg. 16. 11. Quàm diverſa ſunt judicia Dei, & hominum! Iſai enim Davidem ut juvenem, & minimum, ideoque oves paſcentem, parvi æſtimabat; nec dignum conſpectu Samuelis; unde eum non adduxit: Deus autem eum omnibus fratribus prætulit, regemque creavit; cùm eſſet viginti circiter annorum. Cornelius hic.

Afferte Domino Filii Dei, afferte filios arietum. Pſ. 28. 1. Hoc eſt totum, quod expetit, quod requirit: ovium fœtus, vide terreni pecoris germen, ſtratos per viam partus, ſemina effuſa per campos, divino Patri, ut divina ſoboles offerat, admonetur. S. Chryſol. ſ. 10.

Minimus erit in mille, & parvulus in gentem fortiſſimam. Iſ. 60. 22. q. d. Fidelis, præſertim Prædicator, plurimos Fideles, ſibique ſimiles, procreabit: uti S. Franciſcus humilitate parvulus, & minimus, crevit in familiam numeroſiſſimam. Cornelius Hierogl. in Iſ. hic. Pagninus vertit: *parva familia erit in mille*. Vatablus *parvulus ſobleſcet in mille*. q. d. ſurculus parvus Eccleſiæ plurimos alios germinabit, & producet; ſicut unum granum ſeminatum germinat, & producit multa. Id. hic.

Quia puer Iſrael, & dilexi eum. Oſeæ 11. 1. *Tò quia* proprie, ut cauſale, accipi poteſt. q. d. quia Iſrael in Ægypto erat puer tenellus, ſui impos, ſe regere impotens, neglectus ab omnibus, opis indigus; hac de cauſa eum dilexi, & enutrivi, quaſi mater. Solet enim puerorum parvitas, imbecillitas, & pericula, matres allicere, ad eorum amorem, & curam. Ita Theophylactus apud Cornelium hic.

Ex Novo.

Herodes mittens occidit omnes pueros. Matth. 2. 16. S. Ambroſ. l. 2. in Luc. infantes jubet occidi Herodes. Cui alii, niſi Deo, debebatur hæc victima? Ut natus infans ſe Deum manifeſtent, ubi primùm ingreditur Mundum, ſtatim innocentes ei litantur: nihil enim tam gratum Deo offerri poteſt, ut innocentia. Sylveira hic q. 6.

Advocans Jeſus parvulum &c. Matth. 18. 2. Complectitur parvulum brachiis Chriſtus, & blanditur: quoniam ipſe parvulus datus eſt nobis. Sim. Caſſ. l. 6. c. 42.

Cùm impoſuiſſet eis manus. Matth. 19. 15. Manus Chriſti erant vivificæ, & ſalvificæ. Unde non eſt dubium, hos parvulos à Chriſto benedictos evaſiſſe in viros ſapientes, & ſanctos; qui deinde Eccleſias erexerunt, & fidem Chriſti propagarunt. Cornelius hic.

Diſcipuli autem increpabant eos &c. Matth. 19. 13. Juxta Euthymium, Theophylactum, Diſcipuli indignum putabant, quòd Divinus Magiſter cum pueris ageret; qui cum Senioribus populi, & Scribis, continuò tractabat. Sylveira add. hic.

Et cùm impoſuiſſet eis manus. Ib. Antiquiſſima fuit Hebræorum conſuetudo, ut teſtatur. S. Remigius; & colligitur ex Gen. 48. 14. benedictionem dare impoſitis manibus; quam conſuetudinem etiam Chriſtus retinuit. Luc. 4. 40. Marci 16. 18. & hic. Id. ib. Author Imp. op. hom. 32. Diſcipuli pueros vetabant ad Chriſtum accedere; ad quorum ſimilitudinem ipſi fuerant invitati. Putabant enim honorem ſe facere Chriſto, damnum facientes gloriæ ejus. Apud Cornelium ib.

Nolite eos prohibere ad me venire. Matth. 19. 14. Nemo ergo, quantumcunque ſublimis, aut ſapiens, puſillos contemnat, & tangere dedignetur; cùm videat Chriſtum, Dominum univerſorum, & ſapientiæ fontem, parvulos tam dignanter, & dulciter, recepiſſe, tetigiſſe, ac benedixiſſe. Dion. Carthuſ. hic.

Et complexans eos. Marci 10. 16. In quo patet, quantùm Salvator dilexit humanam naturam, dum modo innocentia adornetur. Id. hic.

§. II.

Parvuli amantur ab hominibus.

Extremi Joſeph, & Rachel, adoraverunt. Gen. 33. 7. Securus pergat Jacob comite filiolo: ad ejus conſpectum iras ponet Eſau, & arma; fratrem amanter excipiet. Alvarez hic Illuſtr. 14.

Diligebat Joſeph ſuper omnes filios ſuos. Gen. 37. 3.

Etiam in Sanctis ſunt plerumque quædam amoris teneritudines ad minores, & innocentiores; etiam ad delicatiùs eos ſecundùm corpus fovendos. S. Thom. Aqu. in Gen. 37.

Miſcellanea de parvis.

Brevis in volatilibus eſt apis, & initium dulcoris habet fructus illius. Eccl. 11. 3. *Brevis*. Græcè *parva*. Initium Græcè *principatus dulcoris*. Rabanus: ſicut apis aculeo pungit, & opera mellis conficit: ſic & in brevi corpuſculo ſæpe ingenioſa inhabitat anima; quæ & acumine viget, & in doctrina ſua novit proferre ſuavitatem ſapientiæ. Cornelius hic.

Statura puſillus erat. Luc. 19. 3. Hic ſi ſtatura puſillus, animo magnus erat, cùm affectavit videre Jeſum: argumentum nactus ex arte, atque ſtudio, quod ſibi natura negaverat. Sim. Caſſ. l. 9. c. 48.

In vita S. Gregorii Turon. Ep. ad diem 17. Nov. legimus: eum viſitantem limina Apoſtolorum à S. Gregorio M. tum Pontifice Romano, introductum in Baſilicam S. Petri, ac Pontificem ſecretam Dei diſpenſationem admiratum fuiſſe; quòd in hominem adeò parvum tanta cœlitus gratia profluxiſſet. Quod cùm ille divinitus perſenſiſſet, placido vultu, Pontificem reſpiciens: Dominus, inquit, *fecit nos, & non ipſi nos*. Pſ. 99. 3. idem in parvis, qui & in magnis. Cumque id ſuæ cogitationi S. Pontifex reſponderi cognoſceret, magis eum venerari cœpit; eumque aurea cathedra donavit. Idem nuper noſter Bellarminus, & ipſe parvus, ſed bene auritus; cuidam id merenti reſpondit. Cornelius in Eccli. 11. 3. S. Gregorius Naz. Nicobulum epiſtola quadam redarguit, quòd Alipianam filiam S. Gorgoniæ ſororis ſuæ, ipſius verò conjugem, ob parvitatem, & curvitatem, deſpiceret: Alipianam, inquit, apud nos cavillis inceſſis, ut parvam, ac tua proceritate indignam. O magne, & vaſte, ac gigantine, tum forma, tum robore! Nunc demum intellexi, animum menſuræ ſubjici, & virtutem expendi; ac rupes margaritis præſtantiores eſſe, corvoſque luſciniis anguſtiores. Certè animus in menſuram minimè cadit: atque externum hominem oculos in internum conjectos habere oportet. Cornelius ib.

Cùm ex Nicolao Conſtantio quidam ſciſcitaretur; cur parvi ſæpe homines cæteris eſſent animoſiores? reſpondit: quia parvum habent corpuſculum, quod tueantur; cui ſe putant defendendo ſufficere. Maſenius l. 2. Argut.

TITULUS IV.

PARVA.

Mirabilis in iis Deus.

IMitare, ſi potes, apis ædificia, formicæ ſtabula, araneæ retia; bombycis ſtamina: ſuſtine, ſi potes, illas ipſas lectuli tui, & tegeris, beſtias, cantharidis venena, muſcæ ſpicula; culicis & tubam, & lanceam, Tertull. l. 1. adverſ. Marcionem c. 14.

Plus formicularum, & apicularum, opere ſtupemus; quàm immenſa corpora balenarum. Sanct. Auguſt. de Civ. lib. 22. cap. 24.

Attendat charitas veſtra: quis diſpoſuit membra pulicis, & culicis? ut habeant ordinem ſuum, habeant vitam ſuam, habeant motum ſuum; Unam beſtiolam brevem, minutiſſimam conſidera, quà volueris. Pro ſe fugit mortem, amat vitam, appetit voluptates, devitat moleſtias, exerit ſenſus diverſos. Quis dedit aculeum culici, quo ſanguinem ſugat? quàm tenuis fiſtula eſt, qua ſorbet! quis diſpoſuit iſta? quis fecit iſta? Expaveſcis in minimis, lauda magnum. S. Auguſt. in Pſ. 149.

Ego ſic miror Dominum in elephantis, quomodo & in formica; ſic illum prædico in camelo, quomodo & in culice. Vide culicem, quomodo quaſi punctum cujuſdam corpuſculi eſt; & tamen vide in ipſo puncto corpuſculi omnia eſſe membra diviſa. Habet ſex pedes, habet duos oculos, habet os, habet & ventrem, habet & tubam vocis, habet & alas. S. Hieron. in Pſ. 91.

Non tantùm vaſtitudinem elephanti ſtupeo, quantùm murem, qui formidoloſus elephanto eſt; ut aculeum ſubtiliſſimum ſcorpii. S. Baſilius hexam. l. 9.

Plurima, parvitate molis exigua, granditate virtutis ſunt maxima. Sic cæteris virtuoſiores ſunt lapides minores; & rerum ingentium res parvæ ſunt ſeminales. Quid in membris pupilla minus? qua tamen nihil charius: & navis ſalus aliquando ab exigua clavo dependet potiùs, quàm ab ingenti malo. Quid plura? aranea parva virum necat; & pulex infeſtiſſimus hunc tormentat. S. Cyrill. Jeroſ. in Apol. mor. l. 1. cap. 18.

Miſcellanea.

Cùm Alfonſus Hiſp. Rex Vicarium oppidum obſideret; obſeſſi in hoſtes plurima alvearium, alvearia, quæ paulò antè ex agris metu hoſtium intra caſtellum congeſſerant in muros, arrepta in hoſtes devolverunt: quorum fragore irritatæ apes, os, & oculos oppugnantium infeſtabant, hoc modo oppidum diu tutati. Jovianus Pontanus de geſtis regis Alfonſi. Apud Stengelium t. 2. Jud. div. c. 15.

In Africana expeditione, Barriga Luſitanorum Duce Xiamenſes oppugnante; reque ad ultimum diſcrimen deducta, innumerabilia alvearia apum, quibus abundabant, incenſa, & è mœnibus præcipitata. Itaque Luſitani, & alvearium flammis ambuſti, & aculeis apum ſtimulati, receptui canere, & obſidionem ſolvere, coacti ſunt. Oſorius lib. 8. de reb. Afric & Indicis. Apud Stengel. ib.

Cùm Amurates Turcarum Rex Albam Græcam oppugnaret, oppidani, teſte Bonfinio l. 4. dec. 3. apum examina in Turcas emittebant, ut aculeis petiti graviùs angerentur. Henrici Imp. Dux obſeſſus à Giſelberto Lotharingiæ rege irrumpentes equites objectis apum alveatibus inhibuit; quarum aculeis in furorem verſi equi ſeſſores vel excuſſere, vel ad pugnandum inutiles reddidere, ut ait Vitichindus l. 1. geſt. Sax. apud Cornelium in Sap. 12.

Novimus mercatore ditiſſimos; qui famulos magnis clamoribus objurgabant, quod ellychnium denſius facerent ad majus lumen, quærentes illud plus olei ſugere, & conſumere. Rogantes cauſam, reſponderunt: ſe minima iſta curando, & cavendo, ad tantas opes deveniſſe. Cornelius in Eccle. 5. 6.

TITULUS V.

PASSIO CHRISTI.

§. I.

Figuræ, Prophetiæ.

Ex Veteri.

P*Erfecti ſunt cœli, & terra*. Gen. 2. 1. Terra fuit Chriſtus in Paſſione; terra infimum locum tenet; & plus non potuit deſcendere: nec Chriſtus magis potuit humiliari; quàm ut pateretur pro nobis. Item: terra non movetur; & ipſe non eſt motus, quando dixerunt: *ſi Filius Dei es, deſcende &c.* Cœlum fuit in Reſurrectione, & Aſcenſione. Hugo Card. hic.

Requievit die ſeptimo ab univerſo opere. Gen. 2. 2. Tunc Deus requievit in Sabbato ab operibus ſuis, quàndo Deus, & homo, Chriſtus, & ſecundùm animam in ſecreto Divinitatis, & ſecundùm corpus in ſepulchro terræ, requievit. Nam ſicut Evangelica fideliter narrat hiſtoria, primo dierum, id eſt, Dominico, in civitatem Jeruſalem paſſurus introivit: ſecundo, & tertio, mitis Agnus inter laniſtas crudeliſſimos juges inſidias pertulit: quarto à Diſcipulo ſuo traditus eſt: quinto teſtamentum ſcribens filiis, hæreditatem corporis, & ſanguinis ſui, delegavit. Sexto moriendo ſuum omne tempus acri cum labore conſummavit: Septimo in ſepulchro requievit. S. Rupertus l. in Volum. 4. Evang. c. 39.

Fac tibi arcam. Gen. 6. 14. Arca Chriſti humanitas; quæ omnes fluctus perſecutionum ſuſtinuit. Hugo C. hic.

Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Iſaac. Gen. 22. 2. Abraham, quando unicum filium ſuum perduxit ad immolandum, habebat perſonam Dei Patris. Quis in Iſaac, niſi Chriſtus? nam ſicut Abraham unicum filium, & dilectum, Deo victimam obtulit; ità Deus Unigenitum Filium ſuum pro nobis omnibus tradidit. S. Iſidorus in Gen. c. 18. *Vidit* (Abraham) *& gaviſus eſt*, diem ſcilicet Paſſionis Filii Dei, in ſuo filio figuratum; quòd unico filio ſuo non pepercit; quòd velut ad aram Crucis triduo cum inſonti victima convolavit; quòd patiens, ac ſine voce, ſimilis agno, coram tondente ſe, filius Patri, ut percuteret, pia colla præbuit. Sanct. Proſper Aquit. de promiſſ. & prædict. Dei p. 1. cap. 17.

Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni. Gen. 27. 27. Cur non dicit ſicut odor hortorum? Item, cur ſponſus de ſe Cant. 2. 1. *ego flos campi*. Cur non horti? Hortenſis flos delicioſè ſeritur, indulgentem habet hortulanum, irrigat, tegit, claudit. Agri flos non colitur, non fovetur; injuriis cœli, hominum, pecorum, expoſitus. Sylveira in Marci 8. q. 13.

Dormivit in eodem loco. Gen. 28. 11. Somnus Jacob, Paſſio Chriſti eſt. V. Beda hic.

In flamma ignis de medio rubi. Dominus apparuit Moyſi, dum Chriſtus in igne Paſſionis coram Synagoga in cruce pependit. S. Honorius ſ. de Invent. S. Cruc. Quid Deus in carne, niſi ignis in rubo? an non rubus ſpinoſa caro, quam aſſumpſit, plena doloribus, plena punctionibus, plena pœnalitatibus? S. Thom. Vill. ſ. 2. in die Nat. D.

Expoliavit ſe Jonathas tunica &c. 1. Reg. 18. 4. Tunica Jonathæ converſatio Chriſti; quam dat Chriſtus amicis ſuis. Vel, tunica Jonathæ Chriſti Humanitas, qua expoliavit ſe die Paſſionis pro nobis. Hugo Card. in Gen. c. 30.

Ego ſum vermis, & non homo. Pſ. 21. 7. Chriſtus hodie, ſicut in Paſſione poteſt dicere: *ego ſum vermis &c.* id eſt: ità vilipenſus, & conculcatus à peccatoribus, ſicut vermis, quia nec vermi auderent facere, quod mihi faciunt, & in me, & in membris meis. Hugo Card. hic.

Miſer factus ſum, & curvatus ſum uſque ad finem. Pſ. 37. 7. Afflictus eſt, non ſolùm in cruce; ſed etiam antequam crucifigeretur; multa ferens, ut agricola, ut noſtrum agrum purgaret. *Incurvatus ſum* autem *uſque in finem*; quando mortem pro nobis ſuſtinuit. S. Chryſoſt. hic.

Quæ poſuit prodigia &c. Pſ. 45. 9. Poteſt dici prodigium à prodigo. Et hoc modo fecit Deus prodigia ſuper terram; quia quaſi prodigus fuit Dominus, cum pro redimendis inimicis ſuis proprium Filium dedit. Et ideo de Chriſto dicitur. Pſ. 67. 28. *ibi Benjamin in mentis exceſſu*, ibi in cruce, in mentis exceſſu, in prodigalitate Patris. Hugo Card. hic.

Qui aſcendit ſuper occaſum. Pſ. 67. 5. Super occaſum Dominus aſcendit: quia unde in Paſſione occubuit, inde majorem ſuam gloriam reſurgendo manifeſtavit. V. Beda l. 1. in 1. Marci. Occaſus ſolis ſignat Chriſti Paſſionem: quia ſicut ſol occidit cum certitudine, quòd in craſtinum orietur: ità Chriſtus paſſus fuit cum certitudine Reſurrectionis. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. D. 15. Trinit. Sol iſte eſt Chriſtus: oritur in nativitate ad illuminandum; occidit in Paſſione ad redimendum. Occidet ſol in meridie, id eſt, in vehementi amore charitatis: ad locum ſuum revertitur in aſcenſione; flectitur ad aquilonem in extremo examine. S. Bonaventura in Ecclæ. 1.

Sol cognovit occaſum ſuum. Pſal. 103. 19. Chriſtus agnovit Paſſionem ſuam. Occaſus Chriſti, Paſſio Chriſti eſt. Sed nunquid ſol ſic occidit, ut non oriatur? *nunquid qui dormit, non adjiciet, ut reſurgat?* S. Proſper hic.

Tecum principium in die virtutis tuæ. Pſal. 109. 3. Quis eſt dies virtutis ejus? S. Hieron. hoc eſt, tempore, quo patiebaris, & dicebas: *Pater in manus tuas &c.* In die virtutis tuæ; alii legunt: *in die triumphi tui*. Arcones in Iſ. 4. Expoſ. 3. Diſc. 2.

Sacrificium veſpertinum. Pſ. 140. 2. Quod in veteri lege veſpere offerebatur, quod erat acceptabilius: quia figura erat veri illius ſacrificii, quod in fine Mundi in cruce eſt oblatum. Hugo Card. hic.

Immolavit victimas. Prov. 9. 2. Id eſt, ſeipſum in ara Crucis obtulit. Sed pluraliter dicit victimas: quia hæc una victima Chriſtus per multas hoſtias in lege figurata fuit. Id. hic.

Indica mihi, ubi cubes &c. Cant. 1. 6. Reſpicit ad locum crucis, ad quam Chriſtus aſcendit *hora quaſi ſexta*. Joan. 19. 14. ſcilicet in meridie: hic non pavit verbo, exemplo, oratione. De Ponte hic. Exh. 8. §. 4.

Botrus Cypri dilectus meus mihi. Cant. 1. 13. Id eſt, conſiderabo dilectum meum, tanquam botrum electum; oppreſſum, & contritum ab inimicis ſuis. Et ſicut botrus ità conculcatur, ut liquor ſeparetur à folliculis, qui aridi manent, & deformes: ità, ſanguine ab eo toto expreſſo, aridus manſit ſine ſpecie, & decore. Dicitur *botrus Cypri*, quod interpretatur *triſtitia, & mœror*. De Ponte hic Exh. 6. Qui fuit faſciculus myrrhæ in amaritudine Paſſionis, ipſe eſt botrus Cypri in dulcedine Reſurrectionis. Myrrha triſtificat, vinum lætificat. S. Iſidorus in Cant. hic.

Ego flos campi. Cant. 2. 1. S. Ambroſ. lib. 2. de Spiritu S. c. 5. rectè Chriſtum è Virgine incarnatum, dictum florem campi ait: quandoquidem inſtar floris in Paſſione contritus, & laniatus, majorem flagravit odorem. Nadaſi ex anno Crucifixi.

Sicut lilium inter ſpinas. Cant. 2. 2. Ubi lilium iſtud inter ſpinas? nimirum in Judæa; quando toleravit tot, & tantas, impiorum blaſphemias; ſuſtinuit probra, alapas, flagella; coronatus inſuper corona ſpinea. S. Rupertus l. 1. hic. Chald. vatablus. Vertunt: *ſicut roſa*: quia hæc ſpinoſa eſt. S. Ambroſ. de inſtit. Virg. c. 14. Chriſtus erat lilium in medio ſpinarum, quando erat in medio Judæorum; qui ipſum calumniati ſunt, accuſarunt, & crucifixerunt, apud Cornelium hic.

Stipate me malis. Cant. 2. 5. Thorus crucis conſtratus fuit mirus pomis obedientiæ, manſuetudinis, patientiæ, lacrymis, gemitibus, compaſſionis affectibus, ac precibus pro peccatoribus fuſis. Origenes dicit, in Græco haberi: *confirmate me in myrrhis*: myrrhæ autem flores & unguenta, ad amaritudinem Paſſionis referuntur. De Ponte hic Exh. 38. §. 2.

Tempus putationis advenit. Cant. 2. 12. Nempe tempus Paſſionis, & mortis Chriſti; per quam generalis putatio facta eſt omnium peccatorum; cunctorumque, quæ Evangelicam perfectionem impediebat: Sed quomodo putarunt eum auferendo honorem, famam, veſtes, ſanguinem, vitam. De Ponte hic Exh. 21. §. 3.

Aſcenſus purpureus. Cant. 3. 10. eſt ſanguineus Chriſti ſudor, paſſio, mors, martyrium. Rurſus *ferculum*; id eſt, lectica, & quaſi currus thriumphalis, Chriſti fuit crux, ait Aponius. *Columnæ* crucis fuere humilitas; & obedientia. *Reclinatorium aureum* in victa patientia, & magnaminitas; cui incumbens omnes plagas, injurias, dolores, placidè tulit, & ſuperavit. Cornelius hic. Quid eſt aſcenſus purpureus? niſi Martyrum ſanguis, & Paſſio Redemptoris noſtri: quia non aſcenditur ad epulas vitæ, niſi per myſterium Paſſionis Chriſti. S. Iſidorus hic. Per reclinatorium aureum requies æterna accipitur, quæ ſanctis in Eccleſia promittitur: ad quam tamen aſcenſus eſt purpureus, id eſt, Paſſio Chriſti; qui purpura colorem ſanguinis imitatur. S. Tho. Aq. hic.

Candidus, & rubicundus. Cant. 5. 10. *Candidus* candore innocentiæ in nativitate; *rubicundus* verò in Paſſione proprio ſanguine. Vel, *candidus* in domo Herodis, *rubicundus* in prætorio Pilati. Hugo Cardinal hic. *Rubicundus* in Paſſione, *candidus* in Reſurrectione. S. Hieronym. in Iſ. cap. 63. *Candidus*, quia ſine peccato; *rubicundus* ſanguine Paſſionis Chriſtus, qui ſolus eſt mediator Dei, & hominum. Sanctus Iſidorus hic.

Opus Domini non reſpicitis. Iſ. 5. 12. Paſſio Domini opus eſt Domini; opus manuum ejus, opus noſtræ redemptionis. S. Rupertus hic.

Quis eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis veſtibus? iſte formoſus in ſtola ſua. Iſ. 63. 1. En, unde formoſus, quia in ipſa Paſſione formoſus fuit. De Ponte in Cant. 1. Exh. 22. §. 3.

Dies ultionis. Iſ. 63. 4. Dies redemptionis dicitur. Stella in Luc. 3. 22.

Facies autem bovis. Ezech. 1. 10. Sacramentum eſſe Dominicæ Paſſionis; ex hoc accipimus; quòd, ſicut in exordio meminimus, ſacra, & myſtica, lex vitulum in figura ejus pro peccato juſſit offerri. S. Rupertus l. 10. in Matth.

Et Jeſus erat indutus veſtibus ſordidis. Zach. 3. 3. S. Ambr. in Pſ. 118. Stabat Jeſus, & habebat veſtimenta ſordida: mea enim peccata portabat. Sumpſit veſtimenta noſtra; ut nos ſplendore immortalitatis indueret. Conſidera mirum duellum Chriſti, & diaboli. Stat hoſtis acerrimus, mucronem intentat; addicit morti. Chriſtus nudum latus, nudum caput, ac corpus. Viderat ad Iſaias 51. 9. *Conſurge, induere fortitudine brachium Domini*. Quid laceris, cruentiſque veſtibus cum prœlio? At Dux Chriſtus pro æreo thorace ſanguineam clamydem; pro ferreis ocreis, maniciſque ferreos, clavos; pro galea ſpinas; pro militum præſidio ſolitudinem; pro tubarum clangore ſilentium, & patientiam, cùm hoſte congreſſurus obtendit. Verùm nullus æque potens thorax, ac cruenta caro; nulla præſtantior fortitudo contra hoſtem, quam lacerati corporis infirmitas: quam ut cernit diabolus, debilitatur, & frangitur. Cornelius hic.

Ex Novo.

Facto veſpere &c. Matth. 16. 2. Per veſperum, in quo cœlum rubicundum eſt, Paſſio Chriſti ſignificatur, proprio ſanguine rubicunda. Matutina ſerenitas ſignificat gaudium Reſurrectionis. Hugo Card. hic.

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. Luc. 2. 35. Gladius Chriſti Paſſio ejus fuit; qua antiquus hoſtis transfixus ſuccubuit. S. Honorius ſ. in Purif. B. V.

Tetigit fimbriam veſtimenti ejus. Luc. 8. 44. Veſtimentum Chriſti eſt caro ejus, Iſ. 63. 1. *quis eſt iſte tinctis veſtibus*. Fimbria, quæ eſt finis veſtimenti, eſt paſſio Chriſti. Tangere ergo fimbriam veſtimenti Chriſti eſt credere, & imitari, Paſſionem Chriſti: & ex hoc tactu eſt omnis peccati curatio. Hugo Card. hic.

Ego ſum vitis, vos palmites. Joan. 15. 5. Cur Chriſtus D. viti ſe comparat? ibat ad Paſſionem, & mortem, quam bene vitis per uvas ſignificat. Sicut enim è calcata uva ſub torculari exprimitur vinum; ſic ex calcato Chriſto expreſſus ſanguis pretioſus, quo Mundus redemptus. Sylveira hic q. 1.

Pedes ejus ſimiles aurichalco. Apoc. 1. 15. Dion. Carth. Per pedes accipit extremos annos vitæ Chriſti, quibus paſſus eſt, & crucifixus pedes Chriſti, ait Rupertus, dicuntur ſimiles aurichalco: quia ſicut hoc multis ignium impendiis ex ære producitur ad auri colorem; ità & illa Humanitas per multas tribulationes Paſſionis, & mortis, perducta eſt ad gloriam Majeſtatis. Cornelius hic.

Signatum ſigillis ſeptem. Apoc. 5. 1. Seraphinus Firmanus per ſeptem ſigilla, accipit ſeptem ſecreta Paſſionis Chriſti. 1. eſt ſumma impotentia in omnipotente. 2. ſumma pœna in impatibili. 3. ſumma ſtultitia coram hominibus in Chriſto, qui eſt divina ſapientia. 4. Summa paupertas in Deo divitiarum. 5. Summa ignominia in ſumma Majeſtate. 6. Summa derelictio Dei in ſumma cum eo unione. 7. Summa ſeveritas in ſummo amore Patris erga Filium. Cornelius hic.

Ex Patribus, & aliis.

Singulæ guttæ ſanguinis ſui, folia ſunt roſæ ſanguineæ Paſſionis ipſius. S. Bernardus l. de Paſſ. D. c. 41.

Sic S. Scriptura penè ubique fidem continet paſſionis Chriſti, ut ſine illa nullatenus intelligi poſſit. S. Rupertus l. 3. c. 43. in Exod.

Dicitur Paſſio Chriſti cœna: nam ſicut cœna in veſpere, vel in fine diei ſumitur; ità in veſpere, ſcilicet in fine Mundi paſſus. S. Bonaventura in Pſ. 21.

Granadilla florem habet albæ roſæ perſimilem, in cujus foliis Paſſionis Chriſti figuræ delineatæ conſpiciuntur, ut corona ſpinea, clavi, calix, columna, vulnera, lancea. Naſcitur in montibus Peruanis. Nieremberg. hiſt. nat. l. 14. cap. 10.

§. II.

Paſſio avidè à Chriſto deſiderata.

D*Eſiderium cordis ejus tribuiſti ei*. Pſ. 20. 3. Enumerat Propheta Chriſto D. ſecundùm carnem, quàm ingentia, quàm glorioſa, collata ſunt. Deſiderium cordis ejus fuit, ſicut Luc. 22. 15. dicit: *deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum*. Caſſiodorus in Pſ. 20.

Erue à framea Deus animam meam. Pſ. 21. 21. Quæ eſt iſta framea, à qua Chriſtus liberari deſiderabat? Lorinus hic poſſumus accipere deprecationem iſtam, ne vulnus lateris infligeretur. Sed cur id petit Chriſtus à Patre ſitientiſſimus pro nobis pati, ut à lancea militis liberetur, & crucis non refugit ignominiam? quia lancea non vivus, ſed poſt mortem erat vulnerandus; ſed abſque dolore. Nam ſic D. Jeſus pro nobis erat anxius patiendi, ut refugiat vulnus doloris expers. Ob hanc cauſam forſan vocat Eccleſia in hymno de paſſione *mucronem dirum lanceæ*; quia inſenſibile Chriſti latus perforavit. Et contrà *dulce lignum, dulces clavos*: quia in cruce manibus, pedibuſque, transfixis Chriſtus ſenſit dolorem, non lanceam. Caſtillo Illat. 201.

Vade poſt me Sathana. Matth. 16. 23. Quæ hæc verborum aſperitas Domine? modò audivit, *beatus es Simon Barjona*; & tunc Apoſtolum Sathanam vocas? Mundò dicebas, *tu es Petrus &c.* & nunc *ſcandalum*, ac diaboli organum, appellas? ac quidem Judas non increpatur, etſi vendit, occidit, cum Judæis contra te venit. Vidiſti Domine cum militibus, & armis, & fuſtibus, invadentem; nec dixiſti, vade poſt me Sathana; non verbis pudorem injeciſti, non rebus terruiſti; quin potiùs ad cœpta hortatus es: *amice ad quid veniſti?* opus perſequere, nè facinus differas, venditionem affectu firmato. Ac quidem erga Judam talis: Petrus verò amoris prœmium fert contumeliam. Planè inquit perhumanus Salvator: ubi enim ulcus eſt immedicabile ibi pharmacum inutile; autem curationis ſpes, ut ſanem; ſectionem adhibeo. S. Baſilius Seleuc. or. de